

Fiskundersökningar i Ståstorpsån och Åmossarna 2002

Trelleborgs Lokala Investeringsprogram

Lund 2003-01-30

Eklövs Fiske och Fiskevård

Anders Eklöv

Eklövs Fiske och Fiskevård
Hästad Mölla, 225 94 Lund
Telefon 046-249432
www.fiskevard.com

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	4
3	Material och metoder	4
3.1	Elfiske	4
3.2	Nätprovfiske	5
4	Resultat	6
4.1	Elfiske	6
4.2	Nätprovfiske	8
5	Kommentarer till undersökningen	9
5.1	Synpunkter på uppföljning	9
6	Referenser	10
 Bilagor		
Bilaga 1	Översigtskarta, provfiskelokaler	11
Bilaga 2	Fotografier, lokaler	13
Bilaga 3	Fotografier, fiskar	15
Bilaga 4	Protokoll, fisklängder	18

1 Sammanfattning

Fiskfaunan i Ståstorpsån och Åmossarna har under sommaren 2002 undersökts. Undersökningen syftade till att dokumentera förekomst och beståndstäthet av förekommande fiskarter. I Ståstorpsån utfördes elfiske, i Åmossarna utfördes nätfiske och provtagning med sänkhåv. Resultatet av undersökningen ger värdefull information om fiskfaunans sammansättning såväl i Ståstorpsån som i Åmossarna. Vanligast förekommande arter i Ståstorpsån var öring, mört och ål. I Åmossarna var de vanligaste arterna abborre, braxen och mört. Totalt registrerades 8 olika fiskarter samt signalkräfta. I Ståstorpsån erhöles 6 arter, inom åmossarna registrerades 4 arter. Öring förekom rikligt på de undersökta lokalerna i Ståstorpsån. Andra arter som fångades var småspigg, storspigg och sarv.

2 Inledning

Under sommaren 2002 har fiskfaunan undersökts i Ståstorpsån och Åmossarna. Undersökningen syftade till att kartlägga vilka fisk- och kräftarter som förekommer inom området. Ståstorpsån rinner igenom ett intensivt jordbruksområde. Huvuddelen av vattendraget är påverkat av kulvertering och dikning. Åmossarna utgörs av en rad mindre sjöar-dammar som ligger i Ståstorpsåns övre delar. Åmossarna utgör en värdefull refug för akvatiska organismer i området. Resultatet av undersökningen ger information om fiskfaunans sammansättning i Ståstorpsån och Åmossarna. Undersökningen utfördes på uppdrag av Trelleborgs Lokala Investeringsprogram (LIP).

3 Material och metoder

3.1 Elfiske

Vid undersökningen år 2002 elfiskades totalt 2 lokaler, den 27 augusti. En lokal var belägen i åns nedre delar ca 2 km från dess utlopp i havet, den andra lokalen var i åns mellersta delar ca 8 km från havet. Två lokaler i åns nedre delar har tidigare undersökts med elfiske, år 1999, varav en av dessa elfiskades vid 2002 års undersökning (Eklöv 1999).

De lokaler som undersöktes 2002 var;

Lokal St:2. Prästahejdan (bilaga 1, bilaga 2 foto 1).

Lokal St:3 Väst V. Vemmerlöv (bilaga 1, bilaga 2 foto 2).

Elfisket utfördes kvantitativt, med upprepade genomfiskningar och genomfördes enligt rekommenderad metod från Fiskeriverket och Naturvårdverkets miljöhandbok (Sers & Degerman 1999). Ett bensindrivet elaggregat av märket Lugab, 200 volt användes. Fisken som fångades samlades in efter varje avfiskning och förvarades i backar. Efter avfiskningarna på varje lokal längdmättes och vägdes all fisk. Före mätning bedövades fisken med benzocainum. Fångsteffektivitet och täthet beräknades efter Bohlin (1984) uppdelat på årsungar (0+) respektive äldre ungar (>0+) för öring, täthet för övriga arter beräknades också. På varje lokal mättes bredden, medel- och maxdjup, beskuggning, strömshastigheten samt typ av bottensubstrat. Foto togs av varje lokal. Vattenprov togs för analys av pH, konduktivitet och syrgas. Vid jämförelse av öringtäthet med andra år, har elfiskedata från Skånska vattendrag använts (Eklöv & Olsson 1994, Eklöv 1998).

3.1.1 Bedömning av tillstånd och avvikelse

Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för miljökvantitet har använts för att bedöma tillstånd och avvikelse från jämförvärdet (Wiederholm 1999). Vid bedömning av tillstånd indikerar ett lågt samlat index, klass 1, på ett vattendragets fiskfauna består av ett stort antal arter, mycket fisk med hög andel laxfisk med hög reproduktion. Om klassning hamnar runt 3 indikerar detta att vattendraget är nära medianen för svenska vattendrag. Höga index, klass 4-5, indikerar art- och individfattiga system med

avsaknad av laxfisk, och kan tyda på att en negativ påverkan sker på vattendraget.

Vid bedömning av avvikelse från jämförvärde indikerar ett lågt samlat index, klass 1, på ingen eller obetydlig avvikelse och höga index, klass 4-5, indikerar på stor till mycket stor avvikelse från jämförvärdet.

3.1.2 Bedömning av påverkan

Index används för att beskriva tillstånd och avvikelser. För att kunna göra en bedömning av påverkan kan dessa index användas för att sammanfatta resultaten. Tre olika klasser har därför använts för att ange påverkansgraden.

1. Ingen eller obetydlig påverkan
2. Betydlig påverkan
3. Stark eller mycket stark påverkan

Lokaler med ingen eller obetydlig påverkan har låga till mycket låga index för tillstånd och avvikelse. Lokaler där öring saknas eller förekommer i låga tätheter och har måttligt till höga index bedöms att ha en betydlig påverkan. Lokaler med stark till mycket stark påverkan har höga index för tillstånd och avvikelse (klass 4-5). Påverkan kan utgöras av organiska föroreningar, låga syrgasvärden, höga halter av giftiga ämnen såsom ammonium, samt fysisk förändring av vattendraget som dikning och förändrad markanvändning.

3.2 Nätprovfiske

De undersökta områdena ligger inom Åmossarna (bilaga 1). Fiskfaunan har kvalitativt undersökts genom provfiske på 3 olika lokaler (bilaga 1). Vidare undersöktes den strandnära juvenila fiskfauna med sänkhåv (diameter 0.9 m, maskstorlek 6 mm) i en av de mindre dammarna, detta för att undersöka en ev. förekomst av groplöja (bilaga 1).

Nätprovfisket genomfördes med hjälp av s.k. översiktslänkar med olika maskstorlekar enligt modifierad standardmetodik för provfiske i sjöar (Appelberg 1994, 2000, Nyberg & Degerman 1988). Näten som användes var längre än de moderna standard näten som används vid provfiske i sjöar. Vid fisket användes nät vilka är 60 m långa och 1.5 m djupa, med 10 olika maskstorlekar (stolplängd 8, 12, 14, 16, 19, 22, 28, 32, 38 och 46 mm). Näten sattes bentiskt i två av dammarna ; nät 1 och 2 i den större västra dammen, nät 3 i den östra större dammen (bilaga 1). Totalt har 3 nätfiskeansträngningar genomförts under perioden 2002-09-03 – 09-04. Näten lades på kvällen mellan kl. 18.30 och 20.00 samt vittjades på morgonen mellan kl. 6.30 och 8.00. Fångsten artades, och varje individ mättes (TL; till mm). För att räkna fram biomassan vägdes samtliga individer för respektive art och nät.

4 Resultat

4.1 Elfiske

Resultaten redovisas övergripande enligt nedan. Foto från varje lokal återges i bilaga 2. De undersökta lokalerna som elfiskades skiljde sig åt, dels i artförekomst och dels i fisktäthet (tabell 3, 4). Totalt fångades 6 olika arter (inklusive signalkräfta) (tabell 3). De vanligast förekommande arterna var öring, mört och ål, vilka erhöles på båda lokalerna (tabell 4). Öring registrerades i relativt höga tätheter, där årsungar (0+) utgjorde merparten (tabell 4). Övriga arter som registrerades var småspigg (2 lokaler), storspigg (1 lokal) samt signalkräfta (1 lokal) (tabell 3, 4). Vid tidigare elfisken, 1999, har mört, småspigg, storspigg, ål och öring registrerats i Ståstorpsån (tabell 3).

Tabell 1. Åbredd (m), lokalens längd (m), medel- och maxdjup (m) samt dominerad substrat på elfiskelokalerna.

Lokal	Nr.	Koordinater	Bredd (m)	Längd (m)	Medeldjup	Maxdjup	Substrat
Prästahejdan	St:2	614275;132999	1.5	25	0.10	0.30	sten-block
V. Vemmerlov	St:3	614585;133159	2.5	25	0.15	0.30	grus-sten

Tabell 2. Vattenkemidata för de undersökta lokalerna.

Lokal	Nr.	Datum	temp. (°C)	pH	konduktiv. (mS/m)	syrgas (mg/l)
Prästahejdan	St:2	02-08-27	18.5	8.1	66.5	7.5
V. Vemmerlov	St:3	02-08-27	19.0	7.7	66.1	5.2

På den nedre lokalen registrerades 6 arter, på den övre 4 arter (tabell 3). Beräknad fisktäthet var motsvarande för lokalerna medan framräknad biomassa (gram/100 m²) skilde sig åt (tabell 6). Högst biomassa registrerades på den nedre lokalen. Lokalerna visar på en låg påverkansgrad, med låga index för tillstånd och jämförvärde (tabell 6). Vilket tyder på ingen eller obetydlig påverkan.

Vid fisket låg vattentemperaturen mellan +18.5 och +19.0 °C .
Konduktiviteten mättes till 66 mS/m, pH till 7.7 – 8.1 och syrgas till 5.2 - 7.5 mg/l (tabell 2).

Tabell 3. Förekomst av fiskarter på de undersökta lokalerna vid 1999 och 2002 års elfiske.

Lokal	Nr	År	mört	småspigg	storspigg	ål	öring	signalkräfta
Hallabacken	St:1	1999	x	x			x	
Prästahejdan	St:2	1999		x	x	x	x	
Prästahejdan	St:2	2002	x	x	x	x	x	x
V. Vemmerlov	St:3	2002	x	x		x	x	

Tabell 4. Beräknad täthet av öringungar/100 m², årsungar (0+), äldre öring >0+) för lokaler undersökta 1999 och 2002.

Lokal	Nr	År	täthet 0+	täthet >0+
Hallabacken	St:1	1999	18.5	8.1
Prästahejdan	St:2	1999	42.7	36.1
Prästahejdan	St:2	2002	67.7	0
V. Vemmerlov	St:3	2002	141.6	3.5

Tabell 5. Beräknad täthet för de olika fiskarterna, för lokalerna St:2 och St:3 för år 2002.

Arter	Ståstorpsån	
	St:2	St:3
Mört (<i>Rutilus rutilus</i>)	70.7	3.5
Småspigg (<i>Pungitius pungitius</i>)	3.7	13.4
Storspigg (<i>Gasterosteus aculeatus</i>)	7.2	
Äl (<i>Anguilla anguilla</i>)	21.3	4.1
Öring (<i>Salmo trutta</i>)	67.7	145.1
Signalkräfta (<i>Pasifastacus leniusculus</i>)	3.3	
Totalt	173.9	166.1

Tabell 6. Antal arter, individtäthet, biomassa, täthet laxfisk, bedömning av tillstånd, avvikelser och bedömning av påverkan för lokalerna i Ståstorpsån 2002.

Vattendrag	Ståstorpsån	
	St:2	St:3
Lokalnummer		
Antal arter	6	4
Individtäthet (antal/100 m ²)	174	166
Biomassa (vikt i gram/100m ²)	1042	862
Täthet, laxfisk (antal/100m ²)	68	145
Bedömning av tillstånd, SNV	2.0	2.0
Avvikelse från jämförvärde, SNV	1.9	1.0
Bedömning av påverkan, klass 1-3	1	1

4.2 Nätprovfiske

Vid provfisket med bottensatta nät erhöles 4 olika arter där braxen och mört dominerade i vikt (tabell 7, 8). I antal dominerade mört (52%) (tabell 7). Övriga arter som fångades var abborre och sarv. De arter som i antal dominerade fiskfaunan var mört, abborre och braxen. Den totala biomassan för samtliga nät låg på 9873 g, varav braxen och mört utgjorde 88 % av den totala vikten. Medelvikt per nät var 3291 g, och medelantal fisk var 75 per nät. Medianlängd, medelvikt, antal och totalvikt för de olika arterna redovisas i tabell 7. Individuella längder redovisas i bilaga 4. Foto över fångade arter ges i bilaga 3.

Vid fisket med sänkhåv erhöles två arter, juvenil mört och braxen. Mört dominerade i antal. Storleken på mörten var mellan 30 och 45 mm, braxen var mellan 30 och 35 mm.

Tabell 7. Medelvikt och medianlängd beräknat på totalfångst (nät 1-3), samt antal och totalvikt för de fångade arterna.

Art	Medelvikt (gram)	Medianlängd (mm)	Antal	Totalvikt (gram)
abborre (<i>Perca fluviatilis</i>)	35	115	33	1151
braxen (<i>Abramis brama</i>)	85	168	72	6107
mört (<i>Rutilus rutilus</i>)	22	125	117	2603
sarv (<i>Rutilus erythrophthalmus</i>)	4	75	3	12

Tabell 8. Vikt och antal av fångade arter redovisade per nät 1-3.

Åmossarna						
Art	Nät 1		Nät 2		Nät 3	
	antal	vikt (g)	antal	vikt (g)	antal	vikt (g)
Abborre	16	554	11	285	6	312
Braxen	50	4910	16	850	6	347
Mört	79	1815	31	685	7	103
Sarv	2	7	1	5		
Totalt	147	7286	59	1825	19	762

5 Kommentarer till undersökningen

Vattenmiljön är den faktor som främst avgör olika fiskarters förekomst och numerär i ett vattendrag. I Ståstorpsån är vattenmiljön betydligt påverkad av dikning. På den nedre lokalen (St:2) i Ståstorpsån har biotopåtgärder utförts under 1990-talet för att återskapa en mer naturlig strömvattenmiljö.

De registrerade fiskarterna har olika krav på sin vattenmiljö, några är mer anpassade till rinnande vatten medan andra är mer utpräglade sjövattnarter. Öring är under delar eller hela sin livscykel bunden till rinnande vatten. Öring registrerades på båda lokalerna i Ståstorpsån och förekomsten var riklig.

Övriga fiskarter som registrerades i Ståstorpsån är inte bundna till rinnande vatten utan förekommer allmänt både i sjöar och i åars lugnare, mer långsamt rinnande delar. Förutom öring förekom mört, småspigg, storspigg och ål. Signalkräfta registrerades på en lokal (St.2), arten har ingen ursprunglig förekomst i vattendraget, utan har troligtvis spridit sig från kräftodlingar belägna inom vattensystemet.

I Åmossarna erhöles i nätprovfisket abborre, braxen, mört och sarv. Vilka samtliga är vanliga arter i mindre sjöar i det Skånska odlingslandskapet. Ingen förekomst av groplöja kunde konstateras. Arten förekommer sparsamt i mindre dammar i Skåne som saknar större bestånd av rovfiskar. Andra fiskarter som ska förekomma i dammarna är benlöja, gädda, ruda, sutare och ål (muntl. Roland Hallengren, Trelleborgs Sportfiskeklubb). Gädda och ål är arter som sällan fångas i provfiskenät även vid riklig förekomst.

Utifrån resultaten från provfisken och uppgifter från Trelleborgs sportfiskeklubb bör det finnas ca 12 fiskarter samt signalkräfta inom Ståstorpsån och Åmossarna.

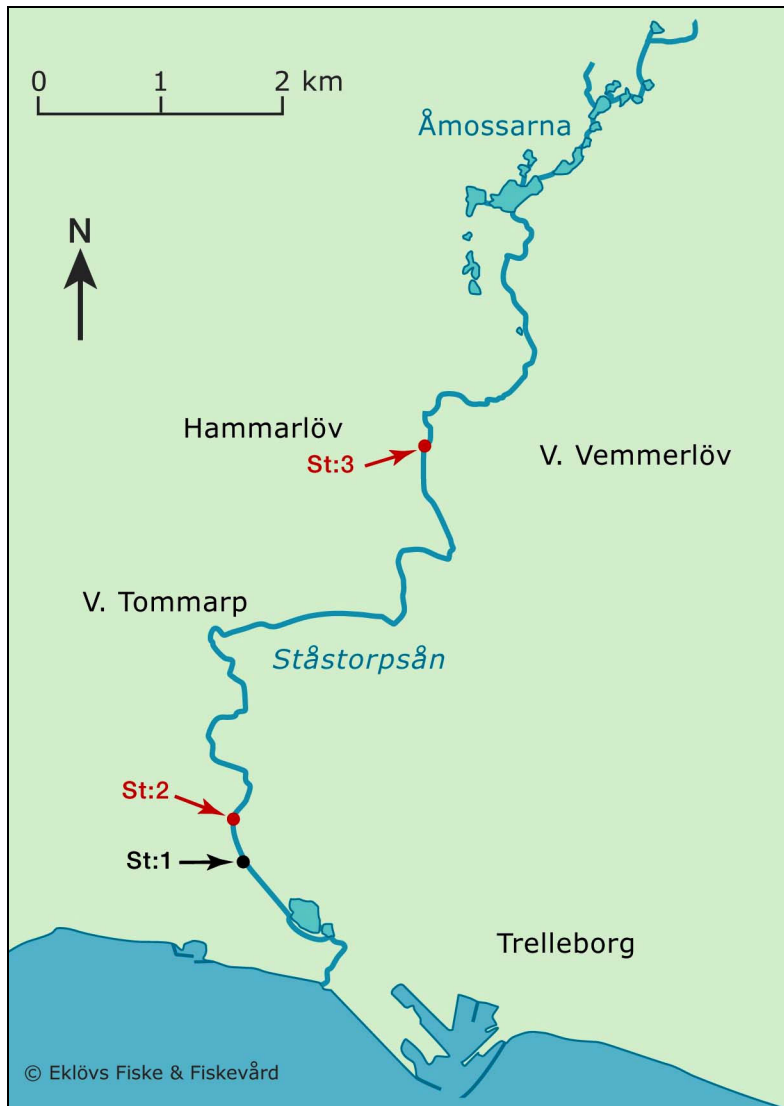
5.1 Synpunkter på uppföljning

Resultaten från årets elfiske i Ståstorpsån tyder på att miljöförhållandena för fisken är tämligen bra. Vid kommande åtgärder, såsom anläggning av dammar och våtmarker inom vattensystemet är det värdefullt att ha ett referensmaterial på fiskfaunans sammansättning. För att vidare kunna följa upp utvecklingen av fiskfaunan i Ståstorpsån föreslås att elfiske utförs årligen på 2 lokaler. Fisket bör genomföras på samma lokaler som undersöktes vid fisket år 2002. Vidare bör en kartering av vattenmiljön i och längs vattendraget utföras. Detta för att få ett underlag på behovet av åtgärder, för att återställa vattenhållande element i och längs Ståstorpsån.

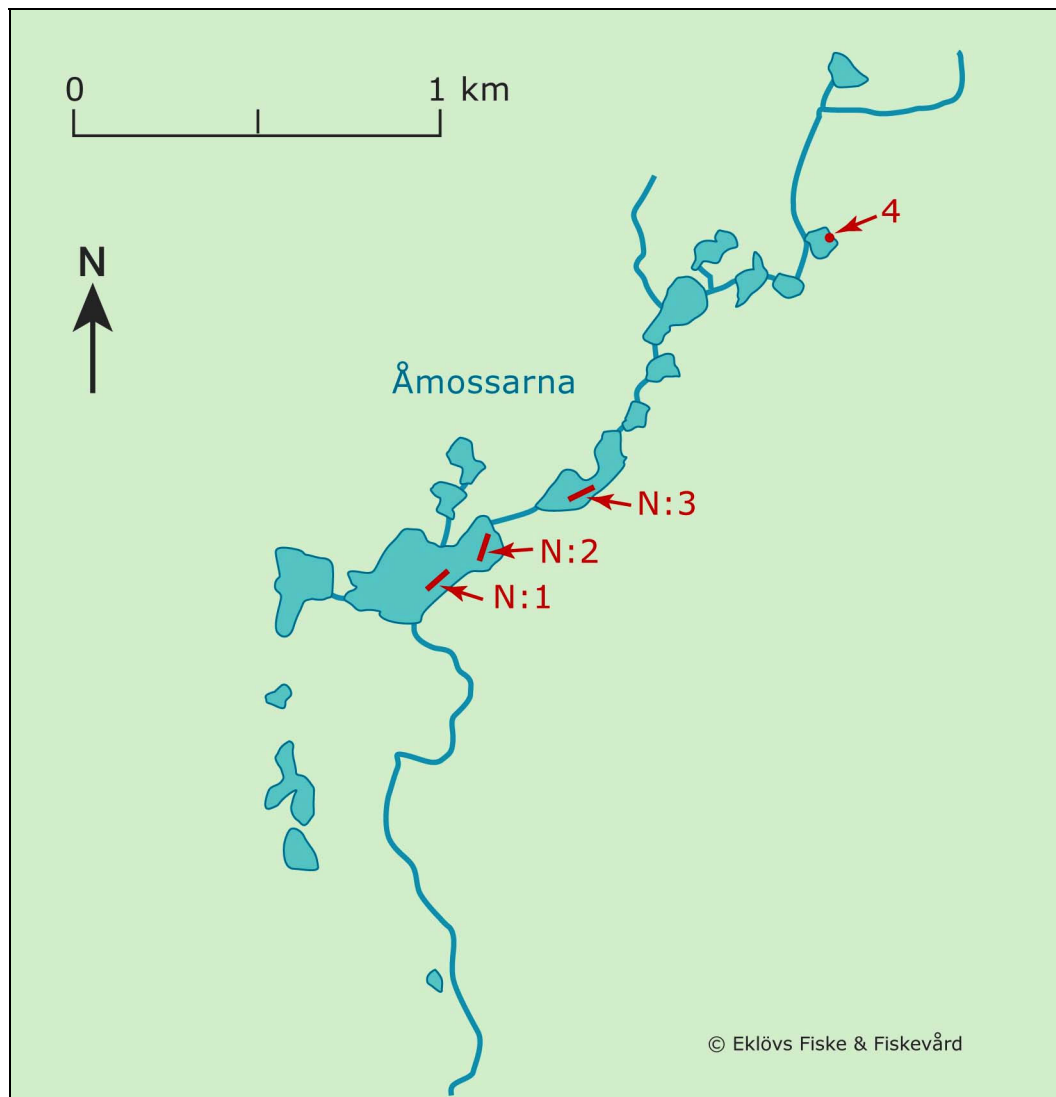
6 Referenser

- Bohlin, T. 1984. Kvantitativt elfiske efter lax och öring - synpunkter och rekommendationer. Inf. Sötvattenlab. Drottningholm. 4: 1-33.
- Eklöv, A. Olsson, I. 1994. Havsöringår i Malmöhus län, Täthet av öringungar - Elfiske 1993. Länsstyrelserapport 94/9. Malmöhus län.
- Eklöv, A. 1998. The distribution of brown trout (*Salmo trutta* L.) in streams in southern Sweden. Doctoral thesis. Department of Ecology. Lund University.
- Eklöv, A. 1999. Ståstorpsån, elfiskeundersökning 1999. Rapport Eklövs Fiske & Fiskevård.
- Degerman, E. Sers, B. 1999. Elfiske. Standardiserat elfiske och praktiska tips med betoning på säkerhet såväl för fisk som fiskare. Fiskeriverket information 1999:3.
- Wiederholm, T. (Ed.) 1999. Bedömningsgrunder för miljö kvalitet, sjöar och vattendrag. Naturvårdsverket, rapport 4913.
- Åbjörnsson, K. Brönmark, C. Eklöv, A. 1999. Fiskfaunan i Skånska vattendrag, förekomst under 1960- respektive 1990-talet. Länsstyrelserapport 99:11. Skåne län.

Kartor

Elfiskelokaler St:1-3 i Ståstorpsån 1999, 2002.

Plats för nätfiske N:1-3 och fiske med sänkhåv (4) inom Åmossarna 2002.

Fotografier, lokaler

Foto 1. Lokal St:2.

Foto 2. Lokal St:3.

Bilaga 2

Foto 3. Västra dammen vid Åmossarna.

Fotografier, fiskar

Foto 1. Fyra arter från lokal St:3, mört, småspigg, ål och öring.

Bilaga 3

Foto 2. Abborre, Åmossarna.

Foto 3. Braxen, Åmossarna.

Bilaga 3

Foto 4. Mört, Åmossarna.

Foto 5. Sarv, Åmossarna.

Längdprotokoll

Ståstorpsån, lokal St:2

Längd (mm)					
Mört (mm)	Småspigg (mm)	Storspigg (mm)	Ål (mm)	Öring (mm)	S.kräfta (mm)
40	50	40	130	75	95
40		45	135	80	
45			140	80	
45			145	80	
45			175	80	
45			180	85	
45			190	85	
45				90	
45				90	
45				90	
45				95	
45				95	
45				95	
50				95	
50				95	
50				100	
50				100	
55				100	
80				100	
85				100	
85				105	
105				105	
				105	
				105	
				110	

Ståstorpsån, lokal St:3

Längd (mm)					
Mört (mm)	Småspigg (mm)	Ål (mm)	Öring (mm)	Öring (mm)	Öring (mm)
55	35	95	55	80	100
80	45	195	55	80	100
	40		55	80	105
	45		60	80	150
	40		60	80	165
			60	80	
			60	80	
			60	80	
			60	80	
			60	80	
			65	80	
			65	80	
			65	80	
			65	80	
			65	85	
			65	85	
			65	85	
			65	85	
			65	85	
			65	85	
			65	85	
			70	85	
			70	85	
			70	90	
			70	90	
			70	90	
			70	90	
			70	90	
			70	95	
			75	95	
			75	95	
			75	95	
			75	95	
			75	95	
			75	95	
			75	95	
			75	95	
			80	100	

Åmossarna, nät 1

Längd (mm)					
Abborre (mm)	Braxen (mm)	Braxen (mm)	Mört (mm)	Mört (mm)	Sarv (mm)
65	90	235	70	130	70
95	90	235	75	130	75
110	95	240	75	130	
110	95	240	80	130	
115	95	245	80	130	
115	95	245	80	130	
115	100	245	80	130	
115	100	245	80	135	
120	100	310	85	135	
120	105	410	95	135	
130	105		95	135	
140	110		95	135	
165	110		100	135	
175	120		100	135	
200	125		100	140	
210	150		100	140	
	150		110	140	
	150		110	140	
	150		110	140	
	155		110	140	
	155		110	145	
	160		110	145	
	165		110	145	
	170		110	145	
	185		110	145	
	200		110	145	
	210		110	145	
	215		115	150	
	220		115	155	
	220		120	155	
	225		120	155	
	225		120	155	
	225		120	155	
	230		120	160	
	230		125	160	
	230		125	160	
	230		125	170	
	230		125	210	
	230		130	215	
	235		130		

Bilaga 4

Åmossarna, nät 2

Längd (mm)					
Abborre (mm)	Braxen (mm)	Braxen (mm)	Mört (mm)	Mört (mm)	Sarv (mm)
95	80		80		80
95	85		80		
95	90		80		
100	95		85		
100	100		90		
100	105		90		
105	145		100		
105	145		100		
110	145		100		
180	155		100		
220	160		100		
	195		110		
	200		110		
	230		115		
	240		120		
	265		120		
			130		
			130		
			135		
			135		
			135		
			140		
			140		
			140		
			140		
			145		
			155		
			165		
			165		
			170		
			200		

